

Betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)

Remiss från Utbildningsdepartementet
Remisstid den 13 juni 2025

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat *Betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)* till bland annat Stockholms stad för yttrande. I utredningen föreslås att var och en av de obligatoriska skolformerna ska ha en samlad läroplan som innehåller inledande delar, timplan samt kursplaner inklusive betygs- och bedömningskriterier. Det föreslås också att det ska finnas ett strukturerat stödande material kopplat till läroplanerna.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret ser positivt på flera av utredningens förslag, men vill problematisera några av förslagen samt understryka vikten av framförhållning och goda planeringsförutsättningar.

Utbildningsnämnden är positiv till flera av utredningens förslag. Dock vill nämnden problematisera några av förslagen i utredningen samt understryka vikten av framförhållning och goda planeringsförutsättningar.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag välkomnar förslagen om en samlad läroplan som också innehåller betygs- och bedömningskriterier. Det är även välkomnande att de kommande kursplanerna tydligare ska betona undervisning och lärande, vilket kan ge stöd till professionen och bli en väg bort från ett allt för stort fokus på bedömning och betygssättning. Det är

även positivt att lärarens betydelse och ansvar för innehållet i undervisningen lyfts fram och att elevers lärande ses som en effekt av undervisningen.

Läroplaner behöver dock vara hållbara över tid och bygga på en samlad kunskapsbild av vad våra elever behöver lära sig i skolan. Frekventa eller ogenomtänkta ändringar av läroplanernas innehåll tar tid och resurser från skolans personal och missgynnar elevernas kunskapsutveckling. Mot den bakgrunden ser jag med oro på de invändningar stadsledningskontoret och utbildningsnämnden lyfter fram om att delar av utredningens förslag saknar stöd i empiri och bygger på ett begränsat urval av forskning. Detta gäller särskilt delarna om skolans kunskapsutveckling de senaste decennierna, den förenklade beskrivningen av barns kognitiva utveckling och förslagen gällande digitalisering.

Digitala verktyg är och kommer fortsätta vara en del av våra elevers verklighet. Trots att dagens barn och unga omges av skärmar och digital information så saknar en stor andel elever grundläggande digitala kunskaper. Behovet att reglera hur digitala verktyg används på ett kunskapsstödande och åldersadekvat sätt får inte leda till att den digitala kompetensen sjunker och att svenska elever hamnar efter i världen. Digital kompetens är en framtidsfråga.

Det är även en olycklig utveckling att den ämnesövergripande sexualundervisningen plockas bort från skolans mål och uppdrag. Det är fortsatt viktigt att våra skolor utbildar om och samtalar med eleverna om sexualitet, samtycke och relationer.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande på sida 3-16 för detaljerat svar på remissen.

Stockholm den 28 maj 2025

Emilia Bjuggren

Bilaga

Remiss - Betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19) dnr KS 2025/399-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att avslå föredragande borgarråds förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra följande

Liberalerna ser mycket positivt på att läroplanen nu ses över och görs tydligare. Förslagen innebär att de obligatoriska skolformerna får en samlad läroplan som

innehåller inledande delar, timplan samt kursplaner inklusive betygs- och bedömningskriterier. Detta kommer att förstärka skolans kunskapsuppdrag. Vi ser också positivt på de tydliga skrivningarna om skolans värdegrundsuppdrag. Det är vidare bra att utredningen föreslår att det ska finnas ett strukturerat stödande material kopplat till läroplanerna.

Vad gäller frågan om digitala verktyg i förskola och skola vill vi påpeka vikten av att följa WHO:s rekommendationer kring skärmtid. Här måste hänsyn tas till att hemmen tar upp mycket av den rekommenderade maximala skärmtiden vilket gör att utrymmet i skolan är begränsat och i förskolan i praktiken inget alls. Världshälsoorganisationen WHO rekommenderar att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls, och att den för barn upp till fem år ska begränsas till en timme per dag.

När det gäller frågan om sex- och samlevnadsundervisningen håller vi med regeringen och Sveriges Lärare om att det är bättre att undervisningen läggs ut på ett antal ämnen med tydligt ansvar för att undervisningen ges, än som det är idag, när detta ligger som en övergripande paraplyformulering. Det har visat sig att det då lätt blir att ingen tar ansvar och ämnet behandlas styvmoderligt i alla ämnen. Syftet nu, som vi ser som positivt, är att få ett tydligare ansvar för ett utpekat antal ämnen. Detta hindrar inte att undervisningen sker ämnesintegrerat mellan dessa ämnen.

Vidare ställer vi oss frågande till att majoriteten kritiserar att metoden phonics, för att lära sig avkodning, pekas ut som central av utredningen. I utbildningsförvaltningens svar på en skrivelse från Liberalerna om phonics lyfter förvaltningen fram att metoden används brett i stadens skolor. Det är riktigt att läsförståelsen i sig är central och att läsning handlar om mycket mer än bara avkodning. Men om elever inte behärskar avkodning kommer de aldrig i närheten av att uppnå någon förståelseläsning senare. God avkodning blir således en förutsättning för att ta sig vidare i sin inläring och kunna ta sig vidare till en god läsförståelse.

Kommunstyrelsen

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Utbildningsdepartementet har remitterat *Betänkandet Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)* till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredningens uppdrag har varit att föreslå ändringar i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna och fritidshemmet i syfte att skapa bättre förutsättningar för elevers lärande och kunskapsutveckling. Detta ska uppnås genom en tydlig kunskapsinriktning med fokus på grundläggande kunskaper och färdigheter samt bättre anpassning efter elevers kognitiva utveckling och skilda förutsättningar.

I utredningen föreslås att var och en av de obligatoriska skolformerna ska ha en samlad läroplan som innehåller inledande delar, timplan samt kursplaner inklusive betygs- och bedömningskriterier. Regeringen ska besluta om läroplanerna i sin helhet. I betänkandet föreslås också att det ska finnas ett strukturerat stödande material kopplat till läroplanerna.

Utredningen innehåller förslag till förändrade skrivningar i skollagen (2010:800) och skolförordningen (2011:185) samt förslag till fyra nya förordningstexter, inriktade på de läroplaner som utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på.

Utredningen har haft i uppdrag att förstärka skolans kunskapsinriktning och i betänkandet föreslås att det redan i läroplanernas inledande delar ska betonas vikten av att alla elever tidigt lär sig att läsa, skriva och räkna samt får grundläggande kunskaper och färdigheter inom olika kunskapsområden.

Enligt utredningens förslag ska de nya läroplanerna för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan träda i kraft den 1 juli 2028.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret lämnar synpunkter på utredningens övergripande problembild samt på de förslag som presenteras i kapitel 3–11. Förslagen och synpunkterna redovisas under kapitelrubrikerna i betänkandet. För de längre kapitlen, där flera förslag presenteras, används underrubriker som då också följer rubrikerna i betänkandet. Endast de rubriker där ett förslag presenteras och där synpunkter finns redovisas i remissvaret.

Utredningens problembild (kapitel 2)

Utredningens problembild tar sin utgångspunkt i att ett grundproblem i dagens skolsystem är att elevernas kunskapsresultat har försämrats över tid och att spridningen i resultaten har ökat.

I utredningen görs ett försök till förklaringar av problemet. Vissa förklaringar relaterar till synen på kunskap och lärande samt till den förändrade lärarrollen, brister i lärarnas arbetsmiljö och svårigheterna att rekrytera lärare. Andra förklaringar är bland annat en ökad betoning på individuellt arbete och elevanpassning av undervisningen, ett förändrat klassrumsklimat och ordningsproblem, krav som inte är anpassade till barns kognitiva utveckling, för lite vägledning om undervisningens innehåll och genomförande samt en betoning på bedömning i stället för undervisning och lärande. Förklaringarna till de fallande kunskapsresultaten och den ökade spridningen kan även handla om att huvudmän och skolor inte har likvärdiga förutsättningar på grund av exempelvis storlek, kapacitet och ekonomi.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret delar i flera avseenden utredningens problembild angående 1990-talets stora systemreformer, decentralisering och avreglering, den förändrade lärarutbildningen med mera. Samtidigt är stadsledningskontoret funderad över andra delar i problembilden som rör lärarrollen och en, som utredningen uppfattar, höga krav på individualisering med orimliga förväntningar. Utredningen grundar sina slutsatser på 1990-talets reformer och där de vetenskapliga källorna, från 2008, inte stödjer de slutsatser som dras. Problembeskrivningen innehåller inga vetenskapliga referenser avseende utvecklingen de två senaste decennierna utan bygger i huvudsak på en textanalys av tidigare läroplaner. Stadsledningskontoret menar att slutsatsen från textanalysen inte kan överföras på hur det verkligen blivit i undervisningen, utan hade behövts underbyggas med vetenskapliga referenser. I flera av de källor som lyfts fram av utredningen sammanblandas, framför allt i problembilden, olika vetenskapsteoretiska begrepp samtidigt som uttalanden görs om verkligheten som inte har stöd i anvisat empiriskt underlag. Stadsledningskontoret menar att detta är en allvarlig brist i en utredning som sannolikt kommer ha stor betydelse för skolans utveckling.

Helheten i styrningen via läroplanerna

Förslag och bedömningar om en ny läroplanshelhet för de obligatoriska skolformerna (kapitel 3.2)

I utredningen föreslås att var och en av de obligatoriska skolformerna ska ha en samlad läroplan. Läroplanerna ska innehålla inledande delar om värdegrund, uppdrag, mål och riktlinjer samt timplan och kursplaner. I kursplanerna ska även betygs- och bedömningskriterier ingå. För att läroplanerna ska bidra till syftet med utbildningen och vara tydligt kunskapsinriktade behövs det tydliggöras vilka kunskaper som är

tillförlitliga och mer beständiga i olika ämnen. Dessa kunskaper ska klart framgå av styrdokumentet. En central utgångspunkt är att grundläggande kunskaper och färdigheter ska betonas. Det ska finnas riktlinjer för undervisningens genomförande i läroplanernas inledande delar och undervisningsstrategier i kursplanerna. Dessa ska utgå från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

I utredningen föreslås att stödmaterialet till de nya läroplanerna ska tas fram och samordnas av en myndighet i samverkan med andra berörda myndigheter och forskare från olika relevanta vetenskapliga discipliner. Syftet är att säkerställa att materialet vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt att göra det lättillgängligt för användarna.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret ställer sig positivt till att de obligatoriska skolformerna ska ha en samlad läroplan som innehåller inledande delar, timplan och kursplaner. Vidare ser stadsledningskontoret positivt på att kursplanerna ska innehålla betygs- och bedömningskriterier. Stadsledningskontoret bedömer att det bli mer stringent och stödjande för undervisande lärare att dessa delar hålls samman i en helhet. Stadsledningskontoret instämmer i utredningens förslag att det i kursplanernas beskrivning av undervisningens innehåll behövs en tydlig koppling mellan timplanen och den tillgängliga undervisningstiden.

Stadsledningskontoret menar att vikten av fast kunskapsinriktning i de nya kursplanerna kräver en djupare problematisering än det som beskrivs i utredningen. I flera ämnen är det möjligt att välja ut tillförlitliga och fasta kunskaper som är beständiga över tid. I andra ämnen är det mer komplicerat att tala om beständig kunskap, då det som är relevant förändras beroende på tidsepok och sammanhang. Det är därför viktigt att undervisningen inte bara behandlar aktuella företeelser och övertygelser utan även medvetandegör eleverna om att det krävs ett speciellt förhållningssätt och förståelse för att kunskap kan se olika ut beroende på ämne och diskurs. Ett reflekterande och kritiskt förhållningssätt behöver tränas under hela skoltiden, men är särskilt viktigt i de högre årskurserna.

I utredningen framgår att kursplanerna ska vara anpassade till barns kognitiva utveckling och olika elevgruppers kognitiva förutsättningar. Stadsledningskontoret delar inte utredningens förenklade bild av barns kognitiva utveckling och förutsättningar, då det inte är möjligt att skapa nationella kursplaner som är anpassade för alla elevers kognitiva förutsättningar, eftersom elevvariationen är i det närmaste oändlig. Dock ser stadsledningskontoret positivt på att kursplanerna i större utsträckning anpassas till barns generella förutsättningar och utvecklingsnivå.

Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning om att begreppet färdighet i högre grad ska lyftas fram i kommande läroplaner, då det signalerar att det är något som kan utvecklas genom erfarenhet, träning och studier.

Det är även välkomnande att de kommande kursplanerna tydligare ska betona undervisning och lärande. Stadsledningskontoret bedömer att denna tydlighet ger stöd till professionen och blir en väg bort från den nu, på sina håll, rådande praktiken där fokus i allt för stor utsträckning är på bedömning och betygssättning.

Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning om lärarens betydelse och ansvar för innehållet i undervisningen och att elevers lärande ses som en effekt av undervisningen. En förtydligande lärarroll möjliggör att förväntningarna på att eleverna ska utveckla eget ansvar tonas ner till stor del.

Stadsledningskontoret delar uppfattningen om behovet av stödmaterial och anser att det är mer naturligt att Statens skolverk samordnar detta uppdrag.

I utredningen föreslås att det i de kommande läroplanerna ska finnas övergripande riktlinjer för undervisningens genomförande och undervisningsstrategier för ämnet i kursplanerna. Utredningen föreslår att exempel på god undervisning baserade på beprövad erfarenhet tas fram. Stadsledningskontoret bedömer att ett sådant material kan utgöra ett gott stöd för nya lärare och för personal utan lärarbehörighet och legitimation. Stadsledningskontoret vill dock understryka svårigheterna med att i nuläget ta fram ett sådant material då det i dagsläget inte finns någon aktör som har ett uppdrag att samla och tillgängliggöra beprövad erfarenhet. Det är från stadsledningskontoret sida viktigt att understryka att materialet inte blir styrande utan att yrkesskickligheten och det professionella omdömet värnas.

Stadsledningskontoret vill betona att det idag finns områden där det i stor utsträckning saknas vetenskapligt baserad kunskap och där det är viktigt att identifierade behov av ny kunskap möjliggörs genom fortsatta satsningar på praktiknära forskning, exempelvis inom ramen för ULF-avtal (Utbildning, Lärande, Forskning) eller andra praktiknära satsningar.

Läroplanernas inledande delar

Förslag för att minska kraven på individualisering och anpassning samt stärka lärarnas roll (kapitel 4.2)

I utredningen föreslås att det i skollagen framskrivna syftet med utbildningen inom skolväsendet ändras så att det framgår att utbildningen syftar till att förmedla och förankra kunskaper och värden hos barn och elever. I linje med detta föreslås att definitionen av undervisning ändras så att förmedling och förankring av kunskaper och värden framgår samt att det tydliggörs att undervisningen bestäms och leds av lärarna.

Utredningen föreslår att det i skollagen ska framgå att alla barn och elever ska ges ledning och stimulans i utbildningen så att de ska kunna följa undervisningen och utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt. Vidare ska utgångspunkten vara att så många elever som möjligt ska kunna följa den ordinarie undervisningen. Undervisningen ska utformas för att förebygga stödbehov, bland

annat genom lärarlett arbete som tidigt inriktas på träning av grundläggande färdigheter, koncentration och uthållighet. Stöd i form av extra anpassningar som i dag ska ges inom ramen för den ordinarie undervisningen ska utgå. I skollagen ska det fastslås att elever som har svårigheter att följa den ordinarie undervisningen eller tillgodogöra sig de kunskaper som anges i kurs- och ämnesplanerna ska ges stödundervisning.

Den paragraf i skollagen som gäller utformningen av utbildningen ska formuleras så att det framgår att var och en som verkar inom utbildningen ska hävda de grundläggande demokratiska värderingarna och främja de mänskliga rättigheterna. Det ska även framgå att var och en som verkar inom utbildningen aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling samt att detta även omfattar annan skollagsreglerad verksamhet.

I utredningen lämnas även en del förändringsförslag i skolförordningen (2011:185) avseende vikten av strukturerad undervisning, timplan och nationella prov.

I utredningen föreslås flera förändrade skrivningar i läroplanernas inledande delar. Dagens krav på individualisering och anpassningar kan enligt utredningen uppfattas som alltför långtgående. Lärarnas ansvar för undervisningen klargörs och skrivningarna om vårdnadshavares och elever inflytande förändras.

Fyra förslag till nya författningstexter avseende den obligatoriska skolan och fritidshemmet presenteras. I förslagen till författningstexter stipuleras struktur för de olika läroplanerna.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret anser att den nuvarande skrivningen i skollagen om att syftet med utbildningen är att utveckla kunskaper och värden är att föredra framför utredningens förslag. Med hänvisning till vetenskaplig grund för god undervisning understryks att såväl läraren som eleven är aktiva och att eleverna uppmuntras till aktivitet genom lärarens undervisning. Den nuvarande formuleringen ger ett större utrymme för individens egen reflektion och utveckling - något som är centralt för ett demokratiskt samhälle där ett pluralistiskt perspektiv och självständigt tänkande uppmuntras. Från förslaget till ny lagtext framgår att utbildningen också ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Detta ger en tydlig vägledning kring de gemensamma grundprinciper som utbildningen ska främja.

Stadsledningskontoret ser positivt på att fritidshemmets kompletterande roll kvarstår – att omsorg, utveckling och lärande integreras.

Stadsledningskontoret välkomnar förslaget om att ändra formuleringen i skollagen så att det tydligt framgår att rätten till stöd inte enbart kopplas till om en elev har en funktionsnedsättning. En sådan ändring tydliggör att stödinsatser ska ges till alla elever som har behov av det, oavsett orsaken till behovet – inklusive, men inte begränsat till, funktionsnedsättning.

Principer och riktlinjer för kursplaner

Förslag om principer och riktlinjer för nya kursplaner för de obligatoriska skolformerna (kapitel 5.2)

I utredningen läggs ett antal principer för kursplanerna fast, bland annat följande:

- Kursplanerna ska kännetecknas av en tydlig kunskapsinriktning.
- Varje kursplan ska ange vad som ska behandlas i undervisningen, vad eleverna ska lära sig och när det är meningen att de ska göra det på ett så precist och konkret sätt som möjligt för varje stadium och i förekommande fall årskurs.
- Språket i kursplanerna ska vara ämnesspecifikt och termer som är vedertagna, accepterade och vetenskapligt underbyggda ska användas i så hög utsträckning som möjligt.
- Kursplanerna ska ge lärarna stöd för undervisningens genomförande. När det gäller läsning ska lärarna få stöd för val som främjar läsutveckling på vetenskaplig grund.
- Kursplanernas nivå ska anpassas till barns kognitiva utveckling och olika elevgruppers kognitiva förutsättningar.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret delar inte utredningens förenklade bild av barns kognitiva utveckling och förutsättningar, men är positiva till att kursplanerna i större utsträckning anpassas till elevers generella förutsättningar och utvecklingsnivå. Vidare vill stadsledningskontoret betona att det inte är möjligt att skapa nationella kursplaner som är anpassade för alla elevers kognitiva förutsättningar eftersom elevvariationen är i det närmaste oändlig.

Stadsledningskontoret vill understryka det tidigare resonemanget avseende fasta kunskaper vilket djupare behöver problematiseras då de förändras beroende på tidsepok och sammanhang.

Förslag om ändring i skollag och skolförordning när det gäller betygssättning (kapitel 5.3)

I utredningen föreslås att skollagen och skolförordningen ska omformuleras så att det inte längre anges att betygs- och bedömningskriterier ska uppfyllas. I stället ska formuleringar om att eleven ska tillgodogöra sig kunskaper införas.

Undantagsbestämmelsen i skollagen – att det vid betygssättningen får bortses från enstaka delar av betygskriterierna om det finns särskilda skäl – ska omformuleras så att det får bortses från enstaka delar av mål och innehåll.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret är positivt till förslaget i stort, men vill lyfta fram att det behövs ett förtydligande avseende om bättre stöd kring vad enskilda delar av innehåll samt särskilda skäl innebär, vilket är betydelsefullt för en likvärdig tillämpning.

Läsning

Förslag och bedömningar på hur läsning ska förstärkas i de obligatoriska skolformerna (kapitel 7.5)

Från utredningen framgår att det i läroplanernas inledande delar ska fastslås att följande ska göras för att förstärka läsning:

- Tydliggöra att grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna är ett av skolans mål.
- Lyfta fram vikten av att eleverna behöver ges rika möjligheter att läsa, skriva och samtala så att deras språk, lärande och identitetsutveckling gynnas.

Utöver de principer och riktlinjer som utredningen föreslår för nya kursplaner i allmänhet ska en ny kursplan i svenska utgå från följande principer:

- Av kursplanen ska det framgå att läs- och skrivinläring har en särställning under lågstadiet.
- Undervisningsstrategier ska anges för årskurs 1–2, 3–4, 5–7 och 8–10.
- I undervisningsstrategierna ska lärarna få stöd för val som främjar läsutveckling på vetenskaplig grund.
- Mål och innehåll ska anges för årskurs 1, årskurs 2, årskurs 3–4, årskurs 5–7 och årskurs 8–10. I målen och innehållet ska tydligt framgå vad eleverna ska behärska vid specifika tillfällen.
- Mål och innehåll som berör läs- och skrivinläring ska konstrueras med utgångspunkt i systematisk och explicit undervisning med phonics (strukturerad ljudningsmetod) som grund. De ska formuleras i precisa och vetenskapligt vedertagna termer. Vikten av läsning ska även lyftas fram i andra kursplaner.

Stadsledningskontorets synpunkter

Utredningen har ett starkt fokus på läs- och skrivinläring i lågstadiet, i synnerhet inom området phonics (undervisning om kopplingen mellan ljud och bokstav). Stadsledningskontoret menar att avkodning är en central del i elevernas läsutveckling, men vill understryka att detta enbart utgör den tekniska komponenten av läsningen och inte det som utgör det största hindret för elever att bli fullgoda läsare. Stadsledningskontoret anser att utredningen har baserat sina slutsatser på ett alltför begränsat urval av forskning, där läsförståelsen i stor utsträckning har förbisetts som en central aspekt. En god läsförståelse bygger på många faktorer utöver avkodning samt att läsaren aktivt tillämpar läsförståelsestrategier. Avkodningssvårigheterna

påverkar läsförståelsen, men i högre åldrar verkar en god språklig förmåga (semantik, syntax och diskurs) i viss utsträckning kunna kompensera, även om sambandet mellan avkodning och läsförståelse kvarstår över tid. Stadsledningskontoret menar att utredningen inte i tillräckligt hög grad uppmärksammar och beskriver detta. Vad gäller avkodningsproblematik bör den särskilt lyftas fram i svenska som andraspråk då eleverna många gånger exponeras för språkljud som ibland inte finns i det egna modersmålet.

Stadsledningskontoret delar och välkomnar utredningens uppfattning att om lyssning på uppläst text betraktas som ett fullvärdigt alternativ till egen läsning, finns en uppenbar risk att elever som annars hade kunnat utveckla sin läsförmåga går miste om den möjligheten. Det finns en risk för att de som är i behov av särskilt stöd inte får det adekvata stöd de behöver för att kunna utveckla den läsförmåga som krävs för att uppnå godtagbara kunskaper och betygskriterierna för minst betyget E.

Digitalisering

Förslag om ändrade skrivningar om digitalisering i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna (kapitel 8.2)

Skrivningarna om digital kompetens i de inledande delarna av läroplanerna för de obligatoriska skolformerna ska ändras. När det gäller digitalisering innebär förslaget följande:

- Det befintliga stycket om bland annat digital kompetens i nuvarande del 1 utgår till följd av att hela avsnittet om skolans uppdrag renodlas. I avsnittet lyfts däremot samhällets teknikutveckling.
- Det tydliggörs i målen att ett kritiskt förhållningssätt grundar sig i kunskap och att det handlar om att hantera mångbottnade sammanhang på ett ansvarsfullt sätt.
- Det tydliggörs att användning av digitala verktyg i grundskolan huvudsakligen är ett medel och inte ett mål i sig.
- Skrivningar som relaterar till digital kompetens har anpassats till EU:s reviderade nyckelkompetenser.

Kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk, matematik, bild, musik, biologi, fysik, kemi samt teknik ska ändras så att övergripande skrivningar som relaterar till digital kompetens i de inledande delarna av läroplanerna ersätts med mer konkreta mål och innehåll om vad eleverna förväntas lära sig och vad skolan ska behandla i undervisningen. Utöver de principer och riktlinjer som utredningen föreslår för nya kursplaner i allmänhet ska nedanstående principer gälla i detta arbete för att hantera de problem som utredningen identifierat.

- I lågstadiet ska utgångspunkten vara analoga aktiviteter i analoga miljöer. Försiktighet och restriktivitet ska gälla i förhållande till digitala inslag i

undervisningen och om sådana inslag i undantagsfall övervägs ska de värderas mot samlad vetenskaplig empiri.

- I mellan- och högstadiet ska också försiktighet och restriktivitet gälla i förhållande till digitala inslag i undervisningen och inslagen ska även värderas mot samlad vetenskaplig empiri samt elevernas ålder och mognad. Det ska ges utrymme för innehåll om digitaliseringens påverkan i och på samhället samt innehåll som stärker elevernas utveckling av ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt.
- Huvudregeln är att användning av digitala verktyg ska skrivas in i kursplanerna när det är ämnesrelevanta specifika digitala verktyg som eleverna ska lära sig att förstå och hantera. Innehåll om detta kan ingå i en del ämnen på högstadiet och i enstaka fall på mellanstadiet.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret konstaterar inledningsvis att detta avsnitt i jämförelse med utredningens andra avsnitt är tunt och att det saknas en ordentlig diskussion om vad och vilka kunskaper som skolan behöver undervisa om. Ingenstans i avsnittet diskuteras vikten av grundläggande kunskaper vilket går på tvärs med utredningens grundläggande antaganden i övrigt om vikten av grundläggande kunskaper.

Utredningen ställer sig skeptisk till användning av det digitala i undervisningen samtidigt som vikten av förståelsen för digitaliseringens påverkan på samhället lyfts fram. I ljuset av den accelererande utvecklingen av Artificiell Intelligens (AI) och Generativ Artificiell Intelligens (GenAI) är förståelseperspektivet viktigt, inte minst på grundläggande begreppsnivå. Stadsledningskontoret menar att grundläggande förståelse inom dessa områden är kritiska för att vägleda elever i användning av digitala teknologier på såväl funktionella som på kritiska sätt. Denna grundläggande förståelse behövs även för att kunna värdera olika digitala system och hur användningen av dem påverkar personlig integritet.

Stadsledningskontoret anser att det kan finnas anledning att undervisa specifikt om hur användningen av digitala teknologier kan påverka kognitiv utveckling för att hjälpa eleverna utveckla kognitiva och metakognitiva strategier i förhållande till IT och lärande.

Stadsledningskontoret anser att eleverna redan i grundskolans högre årskurser behöver förberedas för det framtida yrkeslivet där de bland annat förväntas kunna läsa digitalt. Digital läsning kräver något annat än analogt läsande och skolan behöver därför ge eleverna strategier för digitalt läsande/läsa på skärm. Undervisningen behöver bland annat förmedla och eleverna förstå hur man orienterar sig i digitala miljöer, tekniska aspekter vid datoranvändning, vikten av informationssäkerhet, integritetsaspekter och att användning av AI kräver stora mängder energi med mera.

Stadsledningskontoret ser positivt på att EU:s reviderade nyckelkompetenser återfinns i de föreslagna läroplanerna. Vidare ser stadsledningskontoret positivt på att

de delar som rör digital kompetens beskrivs som konkreta mål och innehåll om vad eleverna förväntas lära sig samt vad som ska behandlas i undervisningen.

Stadsledningskontoret ställer sig tveksam till hur de skarpa principerna om att utgångspunkten i undervisningen i övrigt ska vara analoga inslag i analoga miljöer samtidigt som svenska ungdomars digitala kompetens bedömts som låg. Vidare ställer sig stadsledningskontoret frågande till vilken samlad vetenskaplig empiri som de möjliga undantagen i olika undervisningssituationer kan värderas mot. Stadsledningskontoret menar att även de kommande skrivningarna om digitalisering, i en ny läroplan för samtliga obligatoriska skolformer, bör utgå från en uppdaterad samhällsbeskrivning.

Stadsledningskontoret förordar en formulering i linje med nyckelkompetenserna som rekommenderar att göra det lättare för människor att tillägna sig nyckelkompetenser genom att använda god praxis, för att stödja utvecklingen av de nyckelkompetenser som återges i utredningens bilaga. Detta genom att särskilt främja olika inlärningsmetoder och lärandemiljöer, bland annat genom adekvat användning av digital teknik i olika utbildningssammanhang.

Stadsledningskontoret understryker att ett viktigt uppdrag för skolan är att rusta elever att bli digitalt litterata och bidra till likvärdiga möjligheter att vara en del av ett demokratiskt samhälle. I ett alltmer digitaliserat samhälle behöver skolan, även i detta avseende, kompensera för elevers varierande socioekonomiska förutsättningar.

Totalförsvarsfrågor

Förslag och bedömningar om ändringar när det gäller totalförsvar och NATO i läroplanerna för grundskolan och specialskolan (kapitel 9.2)

Från direktiven till läroplansutredningen framgår att utredningen även har i uppdrag att utreda skrivningar om totalförsvarsfrågor och Nato, den nordatlantiska fördragsorganisationen. I utredningsdirektiven görs bedömningen att det med anledning av det förändrade säkerhetsläget och Sveriges dåvarande ansökan om medlemskap i Nato kan finnas ett större behov av att eleverna i den svenska skolan får kunskaper om totalförsvarsfrågor och Nato. Enligt utredningens uppfattning är totalförsvar och Nato alltför ämnesspecifika kunskapsområden för att explicit skrivas in i de inledande delarna av grundskolans och specialskolans läroplaner. Utredningen menar dock att nya skrivningar i de inledande läroplansdelarna för samtliga obligatoriska skolformer bör utgå från en uppdaterad samhällsbeskrivning.

Utredningen föreslår att kunskaper om totalförsvar och Nato ska skrivas in i kursplanen i samhällskunskap i högstadiet i grundskolan och specialskolan. Förslaget grundar sig i bedömningen att kunskaper om totalförsvar har en naturlig plats i ämnet samhällskunskap, men också att även andra aspekter av området kan behöva uppmärksammas. Utredningen pekar därför på att det vid framtagandet av nya kursplaner analyseras och övervägas om relaterade skrivningar även ska tas fram i

föredragsvis kursplanerna i idrott och hälsa, teknik samt hem- och konsumentkunskap.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning om att nya skrivningar i de inledande läroplansdelarna för samtliga obligatoriska skolformer bör utgå från en uppdaterad samhällsbeskrivning.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det, efter att direktiven skrevs och utredningen lämnade sitt betänkande, har skett en rad ytterligare förändringar i omvärlden. Detta har påverkat säkerhetsläget i såväl Sverige och vårt närområde som globalt.

Sedan Sverige blev medlem i Nato har organisationen mött nya interna utmaningar och det är uppenbart att den europeiska delen av Nato kommer att behöva ta ett större ansvar för sin säkerhet och därmed även ett ökat ekonomiskt åtagande. I övrigt är det i dagsläget svårt att bedöma Natos fortsatta utveckling. Stadsledningskontoret menar att kursplanen bör lyfta fram kunskap om försvarsallianser och militära allianser med fokus på svenskt alliansmedlemskap.

Stadsledningskontoret delar uppfattning att kursplanen i samhällskunskap för högstadiet bör innehålla kunskaper om totalförsvaret. Elever behöver kunskaper om totalförsvaret för att förstå Sveriges beredskap vid kris eller krig samt hur de själva kan bidra till samhällets motståndskraft. I ljuset av omvärldsläget kan vi komma att behöva hantera nya extraordinära och omvälvande situationer med påverkan på olika samhällsfunktioner.

Vidare menar stadsledningskontoret att nämnda kursplan ska lyfta fram kunskaper om det svenska försvaret, svensk utrikes- och säkerhetspolitik men också om europeisk utrikespolitik samt dess försvars- och säkerhetspolitik. Stadsledningskontoret anser vidare att kursplanen i samhällskunskap för högstadiet bör stipulera vikten av omvärldskunskap och nutidsorientering.

Genomförande av nya läroplaner och behov av andra förändringar

Ikraftträdande av nya läroplaner (kapitel 10.1)

Nya läroplaner för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska träda i kraft den 1 juli 2028. Ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2027 och ska tillämpas första gången på utbildning som bedrivs efter den 30 juni 2028.

Stadsledningskontorets synpunkter

Från utredningen framgår att arbetet med att ta fram de nya läroplanerna ska ledas av regeringen. Stadsledningskontoret vill betona att det är en krävande uppgift att ta fram nya läroplaner, kursplaner samt olika stödmaterial. Stadsledningskontoret vill

därför framhålla att de eller dem som ges i uppdrag att utarbeta mer detaljerade förslag till nya läroplaner och kursplaner samt till det strukturerade stödmaterial som utredningen föreslår, ges goda förutsättningar att göra detta arbete på ett kvalitativt sätt. Stadsledningskontoret vill vidare understryka betydelsen av välavvägda implementeringsinsatser för att de kommande läroplanerna ska nå full verkningsgrad.

Tidsplan för införandet av nya läroplaner för de obligatoriska skolformerna (kapitel 10.1.3)

I utredningen föreslås att de nya läroplanerna införs läsåret 2028/29. De nya läroplanerna föreslås omfatta inledande delar, timplan och kursplaner. I utredningen föreslås inga ändringar i timplanerna, men det konstateras att införandet av tioårig grundskola kommer att påverka dem. I utredningen föreslås att det ska finnas kommentarer, som bör vara färdiga till införandet och exempel som bör utvecklas successivt.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret anser att tidsplanen för införandet av de nya läroplanerna är mycket snäv för en så omfattande reform. Därav vill stadsledningskontoret understryka vikten av att skolhuvudmännen ges goda planeringsförutsättningar, bland annat innebärande att såväl en timplan presenteras med god framförhållning. Stadsledningskontoret vill även understryka att nationella stödmaterial och stödstrukturer behöver vara tillgängligt med god marginal inför införandet med hänsyn till skolledares, lärares och övriga skolmedarbetares arbetsmiljö.

Stadsledningskontoret delar utredningens förslag att de nya läroplanerna införs samtidigt som införandet av tioårig grundskola. Denna tidpunkt bör med anledning av utredningens förslag omprövas.

Vidare hantering av läroplanerna för förskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux (kapitel 10.3)

I utredningen föreslås att regeringen bör se till att läroplanerna för förskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux ses över. I samband med denna översyn bör läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan få en ny struktur och ett nytt innehåll som så långt det är möjligt grundar sig på det förslag på inledande delar i en ny läroplan för grundskolan som utredningen lägger fram. När kurs- och ämnesplanerna inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ses över nästa gång bör regeringen använda de principer och riktlinjer samt den struktur som utredningen föreslår för kursplanerna för de obligatoriska skolformerna som en av utgångspunkterna.

I betänkandet föreslås vidare att regeringen bör utreda hur ämnesplaner i yrkesämnen kan tas fram tillsammans med arbetslivet och hur man säkerställer att dessa kan ändras successivt. Inom ramen för utredningen bör regeringen även överväga att

initiera en försöksverksamhet med gymnasiala yrkeskurser för vuxna i enlighet med den modell som i dag används inom yrkeshögskolan.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret understryker att elevers skolgång bygger på en progression från grundskola till gymnasieskola. De föreslagna förändringarna i grundskolan, där bland annat en starkare betoning på grundläggande kunskaper som läsning, skrivning och räkning föreslås införas, behöver således återspeglas även i gymnasieskolan. Det här innebär att gymnasieskolans ämnesplaner kan komma att behöva revideras för att bättre ta hänsyn till de färdigheter och kunskaper som eleverna förväntas ha med sig från grundskolan.

Vidare ska grundskolans lärare enligt förslaget få ett tydligare ansvar för undervisningen, med mindre fokus på individuell anpassning och mer på lärarledd undervisning. Även denna förändring kan eventuellt komma att behöva reflekteras på gymnasienivå genom att stärka lärarnas ansvar för undervisningen på motsvarande sätt.

Stadsledningskontoret bedömer att det mer konkretiserade innehållet i grundskolans läroplaner som utredningen föreslår kan komma att vara gynnsamt för undervisningen i gymnasieskolan, då skillnaderna i kunskapsbas mellan elever från olika grundskolor kan komma att minska när de börjar i gymnasiet.

Ett förstärkt stöd för lärare om undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet bör utredas (kapitel 10.4.2)

I utredningen görs bedömningen att regeringen bör utreda hur ett förstärkt stöd för lärare om undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kan tillgängliggöras. I den kommande utredningen bör områden identifieras där den vetenskapliga grunden behöver stärkas. Utredningen bör också undersöka hur forskningsresultat kan konsolideras, sammanställas och spridas. Utredningen bör vidare undersöka hur beprövad erfarenhet kan systematiseras, värderas och göras tillgänglig samt vilka faktorer som är gynnsamma för att lärare ska kunna undervisa i enlighet med vetenskaplig grund och utifrån beprövad erfarenhet.

Stadsledningskontorets synpunkter

I utredningen belyses de många aktörer som idag informerar om forskning – lärosäten, skolmyndigheter och forskningsinstitut.

Stadsledningskontoret konstaterar att det finns ett behov av en ökad forskningslitteracitet bland skollära, lärare och övriga medarbetare i skolor och på förvaltningar och välkomnar därför förslaget om att en utredning tillsätts för att ytterligare stärka utbildningens vetenskapliga grund. Stadsledningskontoret vill vidare understryka behovet av ny kunskap inom områden där det idag saknas forskningsbaserad kunskap eller där den vetenskapliga grunden behöver stärkas. Satsningar på praktisk forskning svarar till del på identifierade behov och

stadsledningskontoret understryker vikten av att dessa satsningar fortsätter och förstärkas över tid.

Stadsledningskontoret menar att begreppet beprövad erfarenhet tydligare behöver definieras samt att det behöver byggas upp strukturer och system för hur den beprövade erfarenheten kan tillvaratas och spridas. I Skolverkets förslag till nationellt professionsprogram föreslås en plattform, exempelvis i form av en databas där lärare och förskollärare delar med sig av dokumenterade erfarenheter från undervisningen, som sedan provas och kritiskt granskas av andra. Stadsledningskontoret föreslår att den föreslagna utredningen även får i uppdrag att föreslå en plattform där den beprövade erfarenheten samlas.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna (kapitel 11.2.1)

Utredningen bedömer att de förändringar som föreslås i samband med de nya läroplanernas införande inte innebär några nya åtaganden för kommunerna, eftersom de ryms inom deras befintliga ansvar att bedriva utbildning och undervisning.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret delar inte utredningens bedömning då införande av de nya läroplanerna kommer innebära ökade kostnader för skolhuvudmännen.

Stadsledningskontoret vill understryka det faktum att en ny läroplan i enlighet med utredningens förslag innebär ett stort skifte i relation till de senaste läroplanerna och att det kommer att krävas betydande kompetensutvecklingsinsatser för en lyckad implementering. Lärare kommer under en övergångsperiod att arbeta parallellt med två olika läroplaner vilket i sig har betydelse för lärares arbetsbelastning.

Från utredningen framgår att den ökade precisions- och konkretionsgraden i målen och innehållet i kursplanerna sannolikt kommer att tydliggöra vilka krav som ställs på bland annat specifik utrustning, särskilda material och ändamålsenliga lokaler. Med hänvisning till att skollagen redan idag anger att de lokaler och den utrustning som behövs ska finnas för att uppfylla syftet med utbildningen förutsätter utredningen att detta inte kommer att påverka. Stadsledningskontoret menar i motsats till utredningen att mer preciserade kursplaner definitivt kan innebära kostnadsökningar jämfört med vad som tidigare bedömts. Att hänvisa till att skollagen redan idag anger att den utrustning som behövs ska finnas är en märklig argumentation om det skulle innebära att kostnaderna ökar.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2025 följande.

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen lämnar synpunkter på utredningens övergripande problembild samt på de förslag som presenteras i kapitel 3–11. Förslagen och synpunkterna redovisas under kapitelrubrikerna i betänkandet. För de längre kapitlen, där flera förslag presenteras, används underrubriker som då också följer rubrikerna i betänkandet. Endast de rubriker där ett förslag presenteras och där förvaltningen har synpunkter redovisas i remissvaret.

Utredningens problembild (kapitel 2)

Utredningens problembild tar sin utgångspunkt i att ett grundproblem i dagens skolsystem är att elevernas kunskaps-resultat i genomsnitt har försämrats över tid och att spridningen i resultaten har ökat.

I utredningen görs ett försök till förklaringar av problemet. Vissa förklaringar relaterar till synen på kunskap och lärande samt till den förändrade lärarrollen, brister i lärarnas arbetsmiljö och svårigheterna att rekrytera lärare. Andra förklaringar är bland annat en ökad betoning på individuellt arbete och elevanpassning av undervisningen, ett förändrat klassrumsklimat och ordningsproblem, krav som inte är anpassade till barns kognitiva utveckling, för lite vägledning om undervisningens innehåll och genomförande samt en betoning på bedömning i stället för undervisning och lärande. Förklaringarna till de fallande kunskapsresultaten och den ökade spridningen kan även handla om att huvudmän och skolor inte har likvärdiga förutsättningar på grund av exempelvis storlek, kapacitet och ekonomi.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar i flera avseenden utredningens problembild angående 1990-talets stora systemreformer, decentralisering och avreglering, den förändrade lärarutbildningen med mera. Samtidigt är förvaltningen fundersam över andra delar i problembilden som rör lärarrollen och en, som utredningen uppfattar, höga krav på individualisering med orimliga förväntningar. Utredningen grundar, även här, sina slutsatser på 1990-talets reformer och där de vetenskapliga källorna, från 2008, inte stödjer de slutsatser som dras. Problembeskrivningen innehåller inga vetenskapliga referenser avseende utvecklingen de två senaste decennierna utan bygger i huvudsak på en textanalys av tidigare läroplaner. Förvaltningen menar att slutsatsen från textanalysen inte kan överföras på hur det verkligen blivit i undervisningen, utan hade

behövts underbyggas med vetenskapliga referenser. I flera av de källor som lyfts fram av utredningen sammanblandas, framför allt i problembilden, olika vetenskapsteoretiska begrepp samtidigt som uttalanden görs om verkligheten som inte har stöd i anvisat empiriskt underlag. Förvaltningen menar att detta är en allvarlig brist i en utredning som sannolikt kommer ha stor betydelse för skolans utveckling.

Helheten i styrningen via läroplanerna

Förslag och bedömningar om en ny läroplanshelhet för de obligatoriska skolformerna (kapitel 3.2)

I utredningen föreslås att var och en av de obligatoriska skolformerna ska ha en samlad läroplan. Läroplanerna ska innehålla inledande delar – värdegrund, uppdrag, mål och riktlinjer – samt timplan och kursplaner. I kursplanerna ska även betygs- och bedömningskriterier ingå. För att läroplanerna ska bidra till syftet med utbildningen och vara tydligt kunskapsinriktade behövs det tydliggöras vilka kunskaper som är tillförlitliga och mer beständiga i olika ämnen. Dessa kunskaper ska klart framgå av styrdokumentet. En central utgångspunkt är att grundläggande kunskaper och färdigheter ska betonas. Det ska finnas riktlinjer för undervisningens genomförande i läroplanernas inledande delar och undervisningsstrategier i kursplanerna. Dessa ska utgå från vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I utredningen föreslås att stödmaterialet till de nya läroplanerna ska tas fram och samordnas av en myndighet i samverkan med andra berörda myndigheter och forskare från olika relevanta vetenskapliga discipliner. Syftet är att säkerställa att materialet vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt att göra det lättillgängligt för användarna.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen ställer sig positiv till att de obligatoriska skolformerna ska ha en samlad läroplan som innehåller inledande delar, timplan och kursplaner. Vidare är förvaltningen även positiv till att kursplanerna ska innehålla betygs- och bedömningskriterier. Förvaltningen bedömer att det bli mer stringent och stödjande för undervisande lärare att dessa delar hålls samman i en helhet. Förvaltningen instämmer i utredningens förslag att det i kursplanernas beskrivning av undervisningens innehåll behövs en tydlig koppling mellan timplanen och den tillgängliga undervisningstiden.

Förvaltningen menar att vikten av fast kunskapsinriktning i de nya kursplanerna kräver en djupare problematisering än det som beskrivs i utredningen. I flera ämnen är det möjligt att välja ut tillförlitliga och fasta kunskaper som är beständiga över tid. I andra ämnen är det mer komplicerat att tala om beständig kunskap, då det som är relevant förändras beroende på tidsepok och sammanhang. Därför är det även viktigt att undervisningen inte bara behandlar aktuella företeelser och övertygelser utan även medvetandegör eleverna om att det krävs ett speciellt förhållningssätt och förståelse för att kunskap kan se olika ut beroende på ämne och diskurs. Ett reflekterande och kritiskt förhållningssätt behöver tränas under hela skoltiden men är särskilt viktigt i de högre årskurserna.

Från utredningen framgår att kursplanerna ska vara anpassade till barns kognitiva utveckling och olika elevgruppers kognitiva förutsättningar. Förvaltningen delar inte utredningens förenklade bild av barns kognitiva utveckling och förutsättningar. Förvaltningen betonar att det inte är möjligt att skapa nationella kursplaner som är anpassade för alla elevers kognitiva förutsättningar eftersom elevvariationen är i det närmaste oändlig.

Dock är förvaltningen positiv till att kursplanerna i större utsträckning anpassas till barns generella förutsättningar och utvecklingsnivå.

Fortsatt delar förvaltningen utredningens uppfattning om att begreppet färdighet i högre grad lyfts fram i kommande läroplaner, då det signaleras att det är något som kan utvecklas genom erfarenhet, träning och studier.

Det är även välkomnande att de kommande kursplanerna tydligare ska betona undervisning och lärande. Förvaltningen bedömer att denna tydlighet ger stöd till professionen och blir en väg bort från den nu, på sina håll, rådande praktiken där fokus i allt för stor utsträckning blivit på bedömning och betygssättning.

Förvaltningen delar utredningens uppfattning om lärarens betydelse och ansvar för innehållet i undervisningen och att elevers lärande ses som en effekt av undervisningen. En förtydligande lärarroll möjliggör att förväntningarna på att eleverna ska utveckla eget ansvar tonas ner till stor del. Förvaltningen delar uppfattningen om behovet av stödmaterial och anser att det är mer naturligt att *Statens skolverk* samordnar detta uppdrag.

I utredningen föreslås att det i de kommande läroplanerna ska finnas övergripande riktlinjer för undervisningens genomförande och undervisningsstrategier för ämnet i kursplanerna. Utredningen föreslår att exempel på god undervisning baserade på beprövad erfarenhet tas fram. Förvaltningen bedömer att ett sådant material kan utgöra ett gott stöd för nya lärare och för personal utan lärarbehörighet och legitimation. Förvaltningen vill dock understryka svårigheterna med att i nuläget ta fram ett sådant material då det i dagsläget inte finns någon aktör som har ett uppdrag att samla och tillgängliggöra beprövad erfarenhet. Det är från förvaltningen sida viktigt att understryka att materialet inte blir styrande utan att yrkesskickligheten och det professionella omdömet värnas.

Förvaltningen vill betona att det idag finns områden där det i stor utsträckning saknas vetenskapligt baserad kunskap och där det är viktigt att identifierade behov av ny kunskap möjliggörs genom fortsatta satsningar på praktikinära forskning, exempelvis inom ramen för ULF-avtal (ULF står för Utbildning, Lärande, Forskning och är en nära samverkan mellan skola och akademi) eller andra praktikinära satsningar.

Läroplanernas inledande delar

Förslag för att minska kraven på individualisering och anpassning samt stärka lärarnas roll (kapitel 4.2)

I utredningen föreslås att det i skollagen framskrivna syftet med utbildningen inom skolväsendet ändras så att det framgår att utbildningen syftar till att förmedla och förankra kunskaper och värden hos barn och elever. I linje med detta föreslås att definitionen av undervisning ändras så att förmedling och förankring av kunskaper och värden framgår samt att det tydliggörs att undervisningen bestäms och leds av lärarna.

Utredningen föreslår att det i skollagen ska framgå att alla barn och elever ska ges ledning och stimulans i utbildningen så att de ska kunna följa undervisningen och utifrån sina egna förutsättningar utvecklas så långt som möjligt. Vidare ska utgångspunkten vara att så många elever som möjligt ska kunna följa den ordinarie undervisningen. Undervisningen ska utformas för att förebygga stödbehov, bland annat genom lärarlett arbete som tidigt inriktas på träning av grundläggande färdigheter, koncentration och uthållighet. Stöd i form av extra anpassningar som i dag ska ges inom ramen för den ordinarie undervisningen ska utgå. I skollagen ska det fastslås att elever som har svårigheter att följa den ordinarie undervisningen eller tillgodogöra sig de kunskaper som anges i kurs- och ämnesplanerna ska ges stödundervisning.

Den paragraf i skollagen som gäller utformningen av utbildningen ska formuleras så att det framgår att var och en som verkar inom utbildningen ska hävda de grundläggande demokratiska värderingarna och främja de mänskliga rättigheterna. Det ska även framgå att var och en som verkar inom utbildningen aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling samt att detta även omfattar annan skollagsreglerad verksamhet. I utredningen lämnas även en del förändringsförslag i skolförordningen (2011:185) avseende vikten av strukturerad undervisning, timplan och nationella prov.

I utredningen föreslås flera förändrade skrivningar i läroplanernas inledande delar. Dagens krav på individualisering och anpassningar kan enligt utredningen uppfattas som alltför långtgående. Lärarnas ansvar för undervisningen klargörs och skrivningarna om vårdnadshavares och elever inflytande förändras. Fyra förslag till nya författningstexter avseende den obligatoriska skolan och fritidshemmet presenteras. I förslagen till författningstexter stipuleras struktur för de olika läroplanerna.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att den nuvarande skrivningen i skollagen om att syftet med utbildningen är att utveckla kunskaper och värden är att föredra framför utredningens förslag. Med hänvisning till vetenskaplig grund för god undervisning understryks att såväl läraren som eleven är aktiva och att eleverna uppmuntras till aktivitet genom lärarens undervisning. Den nuvarande formuleringen ger ett större utrymme för individens egen reflektion och utveckling - något som är centralt för ett demokratiskt samhälle där ett pluralistiskt perspektiv och självständigt tänkande uppmuntras. Från förslaget till ny lagtext framgår att utbildningen också ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska

värderingar som det svenska samhället vilar på. Detta ger en tydlig vägledning kring de gemensamma grundprinciper som utbildningen ska främja.

Förvaltningen ser positivt på att fritidshemmets kompletterande roll kvarstår – att omsorg, utveckling och lärande integreras.

Förvaltningen välkomnar också förslaget om att ändra formuleringen i skollagen så att det tydligt framgår att rätten till stöd inte enbart kopplas till om en elev har en funktionsnedsättning. En sådan ändring tydliggör att stödinsatser ska ges till alla elever som har behov av det, oavsett orsaken till behovet – inklusive, men inte begränsat till, funktionsnedsättning.

Principer och riktlinjer för kursplaner

Förslag om principer och riktlinjer för nya kursplaner för de obligatoriska skolformerna (kapitel 5.2)

I utredningen läggs ett antal principer för kursplanerna fast, bland annat följande:

Kursplanerna ska kännetecknas av en tydlig kunskapsinriktning.

Varje kursplan ska ange vad som ska behandlas i undervisningen, vad eleverna ska lära sig och när det är meningen att de ska göra det på ett så precist och konkret sätt som möjligt för varje stadium och i förekommande fall årskurs.

Språket i kursplanerna ska vara ämnesspecifikt och termer som är vedertagna, accepterade och vetenskapligt underbyggda ska användas i så hög utsträckning som möjligt.

Kursplanerna ska ge lärarna stöd för undervisningens genomförande. När det gäller läsning ska lärarna få stöd för val som främjar läsutveckling på vetenskaplig grund.

Kursplanernas nivå ska anpassas till barns kognitiva utveckling och olika elevgruppers kognitiva förutsättningar.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar inte utredningens förenklade bild av barns kognitiva utveckling och förutsättningar, men är positiva till att kursplanerna i större utsträckning anpassas till elevers generella förutsättningar och utvecklingsnivå. Vidare vill förvaltningen betona att det inte är möjligt att skapa nationella kursplaner som är anpassade för alla elevers kognitiva förutsättningar eftersom elevvariationen är i det närmaste oändlig. Förvaltningen vill understryka det tidigare resonemanget avseende fasta kunskaper vilket djupare behöver problematiseras då de förändras beroende på tidsepok och sammanhang.

Förslag om ändring i skollag och skolförordning när det gäller betygssättning (kapitel 5.3)

I utredningen föreslås att skollagen och skolförordningen ska omformuleras så att det inte längre anges att betygs- och bedömningskriterier ska uppfyllas. I stället ska formuleringar om att eleven ska tillgodogöra sig kunskaper införas. Undantagsbestämmelsen i skollagen – att det vid betygssättningen får bortses från enstaka delar av betygskriterierna om det finns särskilda skäl – ska omformuleras så att det får bortses från enstaka delar av mål och innehåll.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen är positiv till förslaget i stort, men vill lyfta fram att det behövs ett förtydligande avseende om bättre stöd kring vad *enstaka* delar av innehåll samt *särskilda skäl* innebär, vilket är betydelsefullt för en likvärdig tillämpning.

Läsning

Förslag och bedömningar på hur läsning ska förstärkas i de obligatoriska skolformerna (kapitel 7.5)

Från utredningen framgår att det i läroplanernas inledande delar ska fastslås att följande ska göras för att förstärka läsning:

Tydliggöra att grundläggande färdigheter i att läsa, skriva och räkna är ett av skolans mål.

Lyfta fram vikten av att eleverna behöver ges rika möjligheter att läsa, skriva och samtala så att deras språk, lärande och identitetsutveckling gynnas.

Utöver de principer och riktlinjer som utredningen föreslår för nya kursplaner i allmänhet ska en ny kursplan i svenska utgå från följande principer:

Av kursplanen ska det framgå att läs- och skrivinlärning har en särställning under lågstadiet.

Undervisningsstrategier ska anges för årskurs 1–2, 3–4, 5–7 och 8–10.

I undervisningsstrategierna ska lärarna få stöd för val som främjar läsutveckling på vetenskaplig grund.

Mål och innehåll ska anges för årskurs 1, årskurs 2, årskurs 3–4, årskurs 5–7 och årskurs 8–10. I målen och innehållet ska tydligt framgå vad eleverna ska behärska vid specifika tillfällen.

Mål och innehåll som berör läs- och skrivinlärning ska konstrueras med utgångspunkt i systematisk och explicit undervisning med phonics (strukturerad ljudningsmetod) som grund. De ska formuleras i precisa och vetenskapligt vedertagna termer. Vikten av läsning ska även lyftas fram i andra kursplaner.

Förvaltningens synpunkter

Utredningen har ett starkt fokus på läs- och skrivinlärning i lågstadiet, i synnerhet inom området phonics (undervisning om kopplingen mellan ljud och bokstav).

Förvaltningen menar att avkodning är en central del i elevernas läsutveckling, men vill understryka att detta enbart utgör den tekniska komponenten av läsningen och inte det som utgör det största hindret för elever att bli fullgoda läsare. Förvaltningen anser att utredningen har baserat sina slutsatser på ett alltför begränsat urval av forskning, där läsförståelsen i stor utsträckning har förbisetts som en central aspekt. En god läsförståelse bygger på många faktorer utöver avkodning samt att läsaren aktivt tillämpar läsförståelsestrategier. Avkodningssvårigheterna påverkar läsförståelsen, men i högre åldrar verkar en god språklig förmåga (semantik, syntax och diskurs) i viss utsträckning kunna kompensera, även om sambandet mellan avkodning och läsförståelse kvarstår över tid. Förvaltningen menar att utredningen inte i tillräckligt hög grad uppmärksammar och beskriver detta. Vad gäller avkodningsproblematik bör den särskilt lyftas fram i svenska som andraspråk då eleverna många gånger exponeras för språkljud som ibland inte finns i det egna modersmålet.

Förvaltningen delar och välkomnar utredningens uppfattning att om lyssning på uppläst text betraktas som ett fullvärdigt alternativ till egen läsning, finns en uppenbar risk att elever som annars hade kunnat utveckla sin läsförmåga går miste om den möjligheten. Det finns en risk för att de som är i behov av särskilt stöd inte får det adekvata stöd de behöver för att kunna utveckla den läsförmåga som krävs för att uppnå godtagbara kunskaper och betygskriterierna för minst betyget E.

Digitalisering

Förslag om ändrade skrivningar om digitalisering i läroplanerna för de obligatoriska skolformerna (kapitel 8.2)

Skrivningarna om digital kompetens i de inledande delarna av läroplanerna för de obligatoriska skolformerna ska ändras.

När det gäller digitalisering innebär förslaget följande:

Det befintliga stycket om bland annat digital kompetens i nuvarande del 1 utgår till följd av att hela avsnittet om skolans uppdrag renodlas. I avsnittet lyfts däremot samhällets teknikutveckling.

Det tydliggörs i målen att ett kritiskt förhållningssätt grundar sig i kunskap och att det handlar om att hantera mångbottnade sammanhang på ett ansvarsfullt sätt.

Det tydliggörs att användning av digitala verktyg i grundskolan huvudsakligen är ett medel och inte ett mål i sig.

Skrivningar som relaterar till digital kompetens har anpassats till EU:s reviderade nyckelkompetenser.

Kursplanerna i svenska och svenska som andraspråk, matematik, bild, musik, biologi, fysik, kemi samt teknik ska ändras så att övergripande skrivningar som relaterar till digital kompetens i de inledande delarna av läroplanerna ersätts med mer konkreta mål och innehåll om vad eleverna förväntas lära sig och vad skolan ska behandla i

undervisningen. Utöver de principer och riktlinjer som utredningen föreslår för nya kursplaner i allmänhet ska nedanstående principer gälla i detta arbete för att hantera de problem som utredningen identifierat.

I lågstadiet ska utgångspunkten vara analoga aktiviteter i analoga miljöer. Försiktighet och restriktivitet ska gälla i förhållande till digitala inslag i undervisningen och om sådana inslag i undantagsfall övervägs ska de värderas mot samlad vetenskaplig empiri.

I mellan- och högstadiet ska också försiktighet och restriktivitet gälla i förhållande till digitala inslag i undervisningen och inslagen ska även värderas mot samlad vetenskaplig empiri samt elevernas ålder och mognad. Det ska ges utrymme för innehåll om digitaliseringens påverkan i och på samhället samt innehåll som stärker elevernas utveckling av ett kritiskt och ansvarsfullt förhållningssätt.

Huvudregeln är att användning av digitala verktyg ska skrivas in i kursplanerna när det är ämnesrelevanta specifika digitala verktyg som eleverna ska lära sig att förstå och hantera. Innehåll om detta kan ingå i en del ämnen på högstadiet och i enstaka fall på mellanstadiet.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen konstaterar inledningsvis att detta avsnitt i jämförelse med utredningens andra avsnitt är tunt och att det saknas en ordentlig diskussion om vad och vilka kunskaper som skolan behöver undervisa om. Ingenstans i avsnittet diskuteras vikten av grundläggande kunskaper vilket går på tvärs med utredningens grundläggande antaganden i övrigt om vikten av grundläggande kunskaper.

Utredningen ställer sig skeptisk till användning av det digitala i undervisningen samtidigt som vikten av förståelsen för digitaliseringens påverkan på samhället lyfts fram. I ljuset av den accelererande utvecklingen av Artificiell Intelligens (AI) och Generativ Artificiell Intelligens (GenAI) är förståelseperspektivet viktigt, inte minst på grundläggande begreppsnivå. Förvaltningen menar att grundläggande förståelse inom dessa områden är kritiska för att vägleda elever i användning av digitala teknologier på såväl funktionella som på kritiska sätt. Denna grundläggande förståelse behövs även för att kunna värdera olika digitala system och hur användningen av dem påverkar personlig integritet.

Vidare, menar förvaltningen, kan det finnas anledning att undervisa specifikt om hur användningen av digitala teknologier kan påverka kognitiv utveckling för att hjälpa eleverna utveckla kognitiva och metakognitiva strategier i förhållande till IT och lärande.

Förvaltningen anser att eleverna redan i grundskolans högre årskurser behöver förberedas för det framtida yrkeslivet där de bland annat förväntas kunna läsa digitalt. Digital läsning kräver något annat än analogt läsande och skolan behöver därför ge eleverna strategier för digitalt läsande/läsa på skärm.

Undervisningen behöver bland annat förmedla och eleverna förstå hur man orienterar sig i digitala miljöer, tekniska aspekter vid datoranvändning, vikten av informationssäkerhet, integritetsaspekter och att användning av AI kräver stora mängder energi med mera.

Förvaltningen ser positivt på att EU:s reviderade nyckelkompetenser återfinns i de föreslagna läroplanerna. Vidare ser förvaltningen positivt på att de delar som rör digital kompetens beskrivs som konkreta mål och innehåll om vad eleverna förväntas lära sig samt vad som ska behandlas i undervisningen.

Förvaltningen ställer sig tveksam till hur de skarpa principerna om att utgångspunkten i undervisningen i övrigt ska vara analoga inslag i analoga miljöer samtidigt som svenska ungdomars digitala kompetens bedömts som låg. Vidare ställer sig förvaltningen frågande till vilken samlad vetenskaplig empiri som de möjliga undantagen i olika undervisningssituationer kan värderas mot. Förvaltningen menar att även de kommande skrivningarna om digitalisering, i en ny läroplan för samtliga obligatoriska skolformer, bör utgå från en uppdaterad samhällsbeskrivning. Förvaltningen förordar en formulering i linje med nyckelkompetenserna som rekommenderar att göra det lättare för människor att tillägna sig nyckelkompetenser genom att använda god praxis, för att stödja utvecklingen av de nyckelkompetenser som återges i utredningens bilaga. Detta genom att särskilt främja olika inlärningsmetoder och lärandemiljöer, bland annat genom adekvat användning av digital teknik i olika utbildningssammanhang.

Förvaltningen understryker att ett viktigt uppdrag för skolan är att rusta elever att bli digitalt litterata och bidra till likvärdiga möjligheter att vara en del av ett demokratiskt samhälle. I ett alltmer digitaliserat samhälle behöver skolan, även i detta avseende, kompensera för elevers varierande socioekonomiska förutsättningar. I grunden är detta en demokratifråga.

Totalförsvarsfrågor

Förslag och bedömningar om ändringar när det gäller totalförsvar och NATO i läroplanerna för grundskolan och specialskolan (kapitel 9.2)

Från direktiven till läroplansutredningen framgår att utredningen även har i uppdrag att utreda skrivningar om totalförsvarsfrågor och Nato, den nordatlantiska fördragsorganisationen. I utredningsdirektiven görs bedömningen att det med anledning av det förändrade säkerhetsläget och Sveriges dåvarande ansökan om medlemskap i Nato kan finnas ett större behov av att eleverna i den svenska skolan får kunskaper om totalförsvarsfrågor och Nato. Enligt utredningens uppfattning är totalförsvar och Nato alltför ämnesspecifika kunskapsområden för att explicit skrivas in i de inledande delarna av grundskolans och specialskolans läroplaner. Utredningen menar dock att nya skrivningar i de inledande läroplansdelarna för samtliga obligatoriska skolformer bör utgå från en uppdaterad samhällsbeskrivning.

Utredningen föreslår att kunskaper om totalförsvar och Nato ska skrivas in i kursplanen i samhällskunskap i högstadiet i grundskolan och specialskolan. Förslaget

grundar sig i bedömningen att kunskaper om totalförsvar har en naturlig plats i ämnet samhällskunskap, men också att även andra aspekter av området kan behöva uppmärksammas. Utredningen pekar därför på att det vid framtagandet av nya kursplaner analyseras och övervägas om relaterade skrivningar även ska tas fram i företrädesvis kursplanerna i idrott och hälsa, teknik samt hem- och konsumentkunskap.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar utredningens uppfattning om att nya skrivningar i de inledande läroplansdelarna för samtliga obligatoriska skolformer bör utgå från en uppdaterad samhällsbeskrivning.

Förvaltningen påminner om att det efter det, att direktiven skrevs och utredningen lämnade sitt betänkande, har skett en rad ytterligare förändringar i omvärlden. Detta har påverkat säkerhetsläget i såväl Sverige och vårt närområde som globalt.

Sedan Sverige blev medlem i den nordatlantiska fördragsorganisationen (NATO) i mars 2024, har organisationen mött nya interna utmaningar och det är uppenbart att den europeiska delen av Nato kommer att behöva ta ett större ansvar för sin säkerhet och därmed även ett ökat ekonomiskt åtagande. I övrigt är det i dagsläget svårt att bedöma Natos fortsatta utveckling. Förvaltningens menar att kursplanen bör lyfta fram kunskap om försvarsallianser och militära allianser med fokus på svenskt alliansmedlemskap.

Förvaltningen delar uppfattning att kursplanen i samhällskunskap för högstadiet bör innehålla kunskaper om totalförsvaret. Elever behöver kunskaper om totalförsvaret för att förstå Sveriges beredskap vid kris eller krig samt hur de själva kan bidra till samhällets motståndskraft. I ljuset av omvärldsläget kan vi komma att behöva hantera nya extraordinära och omvälvande situationer med påverkan på olika samhällsfunktioner.

Vidare menar förvaltningen att nämnda kursplan ska lyfta fram kunskaper om det svenska försvaret, svensk utrikes- och säkerhetspolitik men också om europeisk utrikespolitik samt dess försvars- och säkerhetspolitik. Förvaltningen anser vidare att kursplanen i samhällskunskap för högstadiet bör stipulera vikten av omvärldskunskap och nutidsorientering.

Genomförande av nya läroplaner och behov av andra förändringar

Ikraftträdande av nya läroplaner (kapitel 10.1)

Nya läroplaner för grundskolan, anpassade grundskolan, specialskolan och sameskolan ska träda i kraft den 1 juli 2028. Ändringarna i skollagen ska träda i kraft den 1 januari 2027 och ska tillämpas första gången på utbildning som bedrivs efter den 30 juni 2028.

Förvaltningens synpunkter

Från utredningen framgår att arbetet med att ta fram de nya läroplanerna ska ledas av regeringen. Förvaltningen vill betona att det är en krävande uppgift att ta fram nya läroplaner, kursplaner samt olika stödmaterial. Därför vill förvaltningen framhålla att de eller dem som ges i uppdrag att utarbeta mer detaljerade förslag till nya läroplaner och kursplaner samt till det strukturerade stödmaterial som utredningen föreslår, ges goda förutsättningar att göra detta arbete på ett kvalitativt sätt. Förvaltningen vill vidare understryka betydelsen av välvägd implementeringsinsatser för att de kommande läroplanerna ska nå full verkningsgrad.

Tidsplan för införandet av nya läroplaner för de obligatoriska skolformerna (kapitel 10.1.3)

I utredningen föreslås att de nya läroplanerna införs läsåret 2028/29. De nya läroplanerna föreslås omfatta inledande delar, timplan och kursplaner. I utredningen föreslås inga ändringar i timplanerna, men det konstateras att införandet av tioårig grundskola kommer att påverka dem. I utredningen föreslås att det ska finnas kommentarer, som bör vara färdiga till införandet och exempel som bör utvecklas successivt.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen understryker att tidsplanen för införandet av de nya läroplanerna är mycket snäv för en så omfattande reform. Därav vill förvaltningen understryka vikten av att skolhuvudmännen ges goda planeringsförutsättningar, bland annat innebärande att såväl en timplan presenteras med god framförhållning. Förvaltningen vill även understryka att nationella stödmaterial och stödstrukturer behöver vara tillgängligt med god marginal inför införandet med hänsyn till skolledares, lärares och övriga skolmedarbetares arbetsmiljö.

Förvaltningen delar utredningens förslag att de nya läroplanerna införs samtidigt som införandet av tioårig grundskola. Denna tidpunkt bör med anledning av utredningens förslag omprövas.

Vidare hantering av läroplanerna för förskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux (kapitel 10.3)

I utredningen föreslås att regeringen bör se till att läroplanerna för förskolan, gymnasieskolan, anpassade gymnasieskolan och komvux, ses över. I samband med denna översyn bör läroplanerna för gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan få en ny struktur och ett nytt innehåll som så långt det är möjligt grundar sig på det förslag på inledande delar i en ny läroplan för grundskolan som utredningen lägger fram. När kurs- och ämnesplanerna inom gymnasieskolan och anpassade gymnasieskolan ska ses över nästa gång bör regeringen använda de principer och riktlinjer samt den struktur som utredningen föreslår för kursplanerna för de obligatoriska skolformerna som en av utgångspunkterna.

I betänkandet föreslås vidare att regeringen bör utreda hur ämnesplaner i yrkesämnen kan tas fram tillsammans med arbetslivet och hur man säkerställer att dessa kan

ändras successivt. Inom ramen för utredningen bör regeringen även överväga att initiera en försöksverksamhet med gymnasiala yrkeskurser för vuxna i enlighet med den modell som i dag används inom yrkeshögskolan.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen understryker att elevers skolgång bygger på en progression från grundskola till gymnasieskola. De föreslagna förändringarna i grundskolan, där bland annat en starkare betoning på grundläggande kunskaper som läsning, skrivning och räkning föreslås införas, behöver således återspeglas även i gymnasieskolan. Det här innebär att gymnasieskolans ämnesplaner kan komma att behöva revideras för att bättre ta hänsyn till de färdigheter och kunskaper som eleverna förväntas ha med sig från grundskolan.

Vidare ska grundskolans lärare enligt förslaget få ett tydligare ansvar för undervisningen, med mindre fokus på individuell anpassning och mer på lärarledd undervisning. Även denna förändring kan eventuellt komma att behöva reflekteras på gymnasienivå genom att stärka lärarnas ansvar för undervisningen på motsvarande sätt.

Förvaltningen bedömer att det mer konkretiserade innehållet i grundskolans läroplaner som utredningen föreslår kan komma att vara gynnsamt för undervisningen i gymnasieskolan, då skillnaderna i kunskapsbas mellan elever från olika grundskolor kan komma att minska när de börjar i gymnasiet.

Ett förstärkt stöd för lärare om undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet bör utredas (kapitel 10.4.2)

I utredningen görs bedömningen att regeringen bör utreda hur ett förstärkt stöd för lärare om undervisning på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kan tillgängliggöras. I den kommande utredningen bör man identifiera områden där den vetenskapliga grunden behöver stärkas. Utredningen bör också undersöka hur forskningsresultat kan konsolideras, sammanställas och spridas. Utredningen bör vidare undersöka hur beprövad erfarenhet kan systematiseras, värderas och göras tillgänglig samt vilka faktorer som är gynnsamma för att lärare ska kunna undervisa i enlighet med vetenskaplig grund och utifrån beprövad erfarenhet.

Förvaltningens synpunkter

I utredningen belyses de många aktörer som idag informerar om forskning – lärosäten, skolmyndigheter och forskningsinstitut. Förvaltningen konstaterar att det finns ett behov av en ökad forskningslitteracitet bland skollära, lärare och övriga medarbetare i skolor och på förvaltningar och välkomnar därför förslaget om att en utredning tillsätts för att ytterligare stärka utbildningens vetenskapliga grund. Förvaltningen vill vidare understryka behovet av ny kunskap inom områden där det idag saknas forskningsbaserad kunskap eller där den vetenskapliga grunden behöver stärkas. Satsningar på praktikinrä forskning svarar till del på identifierade behov och

förvaltningen understryker vikten av att dessa satsningar fortsätter och förstärkas över tid.

Förvaltningen menar att begreppet beprövad erfarenhet tydligare behöver definieras samt att det behöver byggas upp strukturer och system för hur den beprövade erfarenheten kan tillvaratas och spridas. I Skolverkets förslag till nationellt professionsprogram föreslås en plattform, exempelvis i form av en databas där lärare och förskollärare delar med sig av dokumenterade erfarenheter från undervisningen, som sedan provas och kritiskt granskas av andra. Förvaltningen föreslår att den föreslagna utredningen även får i uppdrag att föreslå en plattform där den beprövade erfarenheten samlas.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna (kapitel 11.2.1)

Utredningen bedömer att de förändringar som föreslås i samband med de nya läroplanernas införande inte innebär några nya åtaganden för kommunerna, eftersom de ryms inom deras befintliga ansvar att bedriva utbildning och undervisning.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar inte utredningens bedömning då införande av de nya läroplanerna kommer att innebära ökade kostnader för skolhuvudmännen. Därav vill förvaltningen understryka det faktum att en ny läroplan i enlighet med utredningens förslag innebär ett stort skifte i relation till de senaste läroplanerna och att det kommer att krävas betydande kompetensutvecklingsinsatser för en lyckad implementering. Lärare kommer under en övergångsperiod att arbeta parallellt med två olika läroplaner vilket i sig har betydelse för lärares arbetsbelastning.

Från utredningen framgår att den ökade precisions- och konkretionsgraden i målen och innehållet i kursplanerna sannolikt kommer att tydliggöra vilka krav som ställs på bland annat specifik utrustning, särskilda material och ändamålsenliga lokaler. Med hänvisning till att skollagen redan idag anger att de lokaler och den utrustning som behövs ska finnas för att uppfylla syftet med utbildningen förutsätter utredningen att detta inte kommer att påverka. Förvaltningen menar i motsats till utredningen att mer preciserade kursplaner definitivt kan innebära kostnadsökningar jämfört med vad som tidigare bedömts. Att hänvisa till att skollagen redan idag anger att den utrustning som behövs ska finnas är en märklig argumentation om det skulle innebära att kostnaderna ökar.

Reservationer m.m.

Utbildningsnämnden

Särskilt uttalande av Jan Jönsson (L)

Liberalerna ser mycket positivt på att läroplanen nu ses över och görs tydligare. Förslagen innebär att de obligatoriska skolformerna får en samlad läroplan som innehåller inledande delar, timplan samt kursplaner inklusive betygs- och bedömningskriterier. Detta kommer att förstärka skolans kunskapsuppdrag. Vi ser också positivt på de tydliga skrivningarna om skolans värdegrundsuppdrag. Det är vidare bra att utredningen föreslår att det ska finnas ett strukturerat stödjande material kopplat till läroplanerna. Vi tackar för förvaltningens konstruktiva svar i tjänsteutlåtandet.